

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΘΑΛΗΣ»

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Χρυσαλίς»

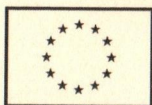
Πολιτισμικές διαμεσολαβήσεις
και διαμόρφωση του εθνικού χαρακτήρα
στον περιοδικό τύπο του 19ου αιώνα

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

Ο ελληνικός περιοδικός τύπος του 19^{ου} αιώνα:
Ερευνητικά ζητήματα – πορίσματα της έρευνας

Αθήνα, 9 Φεβρουαρίου 2015, Κτήριο «Κωστής Παλαμάς»
(Ακαδημίας 48 & Σίνα)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

10.45' - 11.00' : Άννα Ταμπάκη, Χαιρετισμός - Εισαγωγική ομιλία
Έναρξη των εργασιών

Α' Συνεδρία

Πρόεδρος: Ευριπίδης Γαραντούδης

11.00'-11.15': Αλέξανδρος Κατσιγιάννης, «Ο περιοδικός τύπος του 19^{ου} αι. και η συστηματοποίηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας»

11.15'-11.30': Κωνσταντίνος Χρυσόγελος, «Η παρουσία του Βυζαντίου στην *Πανδώρα* (τχ. 1-60)»

11.30'-11.45': Δήμητρα Ραζάκη, «Η κριτική για την ποίηση του 19^{ου} αιώνα στα περιοδικά *Ευτέρπη*, *Πανδώρα* και *Χρυσολίς*»

11.45'-12.00': Συζήτηση

12.00'-12.15': Διάλειμμα – Καφές

Β' Συνεδρία

Πρόεδρος: Στέση Αθήνη

12.15' - 12.30': Παναγιώτης Αντωνόπουλος, «Ο Δημήτριος Γουζέλης και το απόσπασμα 31 της *Σαφώς*. Μεταφράζοντας την απόδοση του Nicolas Boileau»

12.30'-12.45': Νίκος Φαλαγκάς, «Αφηγήσεις της πραγματικότητας: η στήλη των 'Ποικίλων' στην *Ευτέρπη*»

12.45'-13.00': Σοφία Γκίνκο, «Η μεταφρασμένη λογοτεχνία μέσα από τα περικείμενα στο περιοδικό *Εβδομάς*: Α' περίοδος κυκλοφορίας (1884-1886)»

13.00'-13.15': Συζήτηση

Γ' Συνεδρία

Πρόεδρος: Γιώργος Βάρσος

13.15'-13.30': Αριστέα Κομνηνέλλη, «Δείγματα μεταφραστικής στρατηγικής από τον περιοδικό τύπο του 19^{ου} αιώνα σε κείμενα προερχόμενα από τον γαλλόφωνο πολιτισμικό χώρο»

13.30'-13.45': Χρυσάνθη Γαστεράτου, «Πολιτισμικές μεταφορές μέσω του ελληνικού περιοδικού τύπου του 19^{ου} αιώνα: το γερμανικό παράδειγμα»

13.45'-14.00': Γεώργιος Κοτελίδης, «Όψεις του Εξωτισμού: Οδοιπορικό στην Κίνα μέσω του ελληνικού περιοδικού τύπου του 19^{ου} αιώνα»

14.00'-14.15': Συζήτηση

14.15'-14.45': Ελαφρύ γεύμα – μπουφές

4' Συνεδρία

Πρόεδρος: Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου

14.45'-15.00': Κατερίνα Διακουμοπούλου-Ζαραμπούκα, «Το θέατρο του 19^{ου} αι. μέσα από τον περιοδικό τύπο της Σμύρνης. Η περίπτωση του *Φιλόκαλου Σμυρναίου*»

15.00'-15.15': Βάνια Παπανικολάου, «Ψηφιακές θεατρικές αναγνώσεις...»

15.15'-15.30': Ξένια Μαρίνου, «Επικίνδυνες σχέσεις: Τύπος και πολιτική εξουσία»

15.30'-15.45': Συζήτηση

Τέλος των εργασιών

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

Αλέξανδρος Κατσιγιάννης

«Ο περιοδικός τύπος του 19^{ου} αι. και η συστηματοποίηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας»

Η ανάγκη για μια Ιστορία της Ιστοριογραφίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας γίνεται όλο και πιο επιτακτική τα τελευταία χρόνια, αν αναλογιστεί κανείς ότι το ζήτημα έχει τεθεί ήδη από το 1974 (Αλκης Αγγέλου). Ο 19^{ος} αι. είναι ο αιώνας της Ιστοριογραφίας, επομένως οι προσπάθειες συστηματοποίησης, χαρτογράφησης και εν τέλει ιστοριοποίησης της νεοελληνικής λογοτεχνίας εντείνονται και κανονικοποιούνται. Πώς από τις βιογραφικές-εργογραφικές σημειώσεις ή από τις βιβλιογραφίες φτάνουμε σε πιο σύνθετες αφηγήσεις; Ποιες ιστορικές και επιστημονικές ανάγκες ώθησαν τη νεοελληνική και φιλελληνική λογισύνη να προβεί σε μια σταδιακή ταξινόμηση και συστηματοποίηση της παλαιότερης νεοελληνικής γραμματείας; Με βάση μια πρώτη δειγματοληψία από ελληνικά αλλά και ευρωπαϊκά περιοδικά, η παρούσα ανακοίνωση σκοπεύει να ξεκινήσει έναν διάλογο σχετικά με τον ρόλο που διαδραμάτισαν τα φιλολογικά ή γενικού ενδιαφέροντος περιοδικά του 19^{ου} αιώνα σε αυτές τις πρώτες συστηματοποιήσεις.

Κωνσταντίνος Χρυσόγελο

«Η παρουσία του Βυζαντίου στην Πανδώρα (τχ. 1-60)»

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει και συζητά τις μελέτες που αφορούν στο Βυζάντιο, στα πρώτα 60 τεύχη της *Πανδώρας*. Εξετάζεται το περιεχόμενό τους και ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια να προσδιοριστεί, στο μέτρο του δυνατού, η ιδεολογική στάση του συντάκτη τους, καθώς και ο πιθανός ρόλος τους στη διάπλαση μίας συγκεκριμένης αναγνωστικής συνείδησης. Η θεώρηση των δεδομένων εντάσσεται στο κλίμα της δεκαετίας του 1850, εποχής κατά την οποία διατυπώνεται και κατ' ουσίαν θεμελιώνεται η θεωρία της εθνικής συνέχειας του Ελληνισμού.

Δήμητρα Ραζάκη

«Η κριτική για την ποίηση του 19^{ου} αιώνα στα περιοδικά *Εντέρπη*, *Πανδώρα* και *Χρυσάλλis*»

Η έρευνα του περιοδικού τύπου του 19^{ου} αιώνα καταδεικνύει ότι τα κείμενα λογοτεχνικής κριτικής καταλαμβάνουν σημαντική θέση στην ύλη των φιλολογικών περιοδικών και αποτυπώνουν ποικίλες όψεις του σύνθετου λογοτεχνικού τοπίου κατά την κρίσιμη περίοδο της ουσιαστικής θεμελίωσης των δομών του ελληνικού κράτους και της διάπλασης της εθνικής ταυτότητας. Ο στόχος της εργασίας είναι η εξέταση της πρόσληψης της ελληνικής ποιητικής παραγωγής του 19^{ου} αιώνα από τα κριτικά άρθρα και τις μελέτες που δημοσιεύονται στα περιοδικά *Εντέρπη* (1847-1855), *Πανδώρα* (1850-1872) και *Χρυσάλλis* (1863-1866). Η περιδιάβασή μας στα κείμενα αυτά θα αναδείξει τον θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο του έργου των ποιητών του 19^{ου} αιώνα στο σύγχρονό τους κριτικό περιβάλλον. Οι ποιητές στους οποίους αναφέρονται συχνά τα άρθρα των περιοδικών είναι οι: Αλέξανδρος Σούτσος, Παναγιώτης Σούτσος, Γεώργιος Ζαλοκώστας, Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής, Θεόδωρος Ορφανίδης, Άγγελος Βλάχος, Χρήστος Παρμενίδης, Ηλίας Τανταλίδης, Αλέξανδρος Κατακουζηνός, Στέφανος Κουμανούδης, Δημήτριος Βικέλας, Αθανάσιος Χριστόπουλος, Διονύσιος Σολωμός, Ιούλιος Τυπάλδος, Γεράσιμος Μαρκοράς, Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Γεώργιος Κανδιάνος Ρώμας, Ιωάννης Ζαμπέλιος, Ευφροσύνη Σαμαρτσίδου, Σοφοκλής Καρύδης. Επιπλέον, ο εντοπισμός των στοιχείων που χρησιμοποιούνται από τους κριτικούς της εποχής ως κριτήρια αποτίμησης της αξίας των ποιημάτων (π.χ. η γλώσσα, η στιχουργία, τα εκφραστικά μέσα, τα ποιητικά ιδεώδη),

δηλαδή η διασαφήνιση του σκεπτικού με βάση το οποίο οι μελετητές και οι αρθρογράφοι οδηγούνται στον έπαινο ή την επίκριση (για ένα ποίημα ή για το σύνολο του έργου ενός ποιητή) σε κάθε περίπτωση, αλλά και η διερεύνηση των γενικότερων προβληματισμών που εκφράζονται στις σελίδες των τριών περιοδικών σχετικά με την ποίηση θα μας επιτρέψουν να σχηματίσουμε μια σαφή εικόνα για τους όρους διαμόρφωσης της ελληνικής ποιητικής παράδοσης κατά τον 19^ο αιώνα. Χαρακτηριστική και ενδεικτική της καίριας συμβολής των εν λόγω εντύπων στην προώθηση της ελληνικής ποίησης είναι και η σχετική με αυτά άποψη που διατυπώνει ο Κ.Θ. Δημαράς στην *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας* (σελ. 407). Συγκεκριμένα, ο Δημαράς υποστηρίζει ότι τα εξεταζόμενα περιοδικά (και το περιοδικό *Εθνική Βιβλιοθήκη*) ενισχύουν τους «δεσμούς» που δημιουργούνται εκείνη την περίοδο «ανάμεσα στα Επτάνησα και στο ελληνικό κράτος», δηλαδή ανάμεσα στην Επτανησιακή Σχολή και την Αθηναϊκή Σχολή.

Παναγιώτης Αντωνόπουλος

«Ο Δημήτριος Γουζέλης και το απόσπασμα 31 της Σαπφώς. Μεταφράζοντας την απόδοση του Nicolas Boileau»

Το απόσπασμα 31 της Σαπφώς έγινε συχνά αντικείμενο μίμησης από νεοέλληνες ποιητές του 19^{ου} αιώνα. Η υποδοχή του, όμως, δεν υπήρξε πάντα άμεση και ρητή: πέρασε αρχικά από το στάδιο της συγκυριακής συνάφειας ή της αμυδρής απήχησης για να καταλήξει στη συνέχεια στη συνειδητή μίμηση και την οργανική ενσωμάτωσή του στο *corpus* σημαντικών ποιητικών και πεζογραφικών έργων. Η σταδιακή αφομοίωση του αποσπάσματος 31 από τη νεοελληνική λογοτεχνία οφείλεται τόσο στην αρχαιολογική αξία του ποιήματος, που αναγκαστικά λειτουργεί προδρομικά για όποιον συγγραφέα καταπιάνεται με το ζήτημα της ερωτικής παθολογίας, όσο και στην προοδευτική και κλιμακούμενη σύνδεση των νεοελλήνων συγγραφέων με την αρχαία γραμματεία.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το παράδειγμα του Γουζέλη και η διαμεσολαβημένη από την απόδοση του Boileau αφομοίωση του αποσπάσματος 31 στο έργο του *Η κρίσις του Πάριδος* αναδεικνύει τη βαθιά επίδραση των ευρωπαϊκών γραμμάτων όχι μόνο στη σύνθεση νεοελληνικών έργων αλλά και στον επείγοντα συγχρωτισμό τους με την αρχαία κληρονομιά.

Νίκος Φαλαγκάς

«Αφηγήσεις της πραγματικότητας: η στήλη των 'Ποικίλων' στην *Ευτέρπη*»

Σύμφωνα με την έρευνα για τον γαλλικό κυρίως τύπο του 19^{ου} αιώνα, η στήλη των «Ποικίλων» χαρακτηρίζεται από μια ιδιομορφία: τα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτήν αποτυπώνουν ποικίλες όψεις της πραγματικότητας με τρόπο όμως ανάλογο με εκείνον των μυθοπλαστικών αφηγήσεων. Η στήλη των «Ποικίλων» στο περιοδικό *Ευτέρπη* (1847-1855), η οποία εμφανίζεται ήδη από τα πρώτα τεύχη του, παρουσιάζει πολύ μεγάλη ποικιλία ως προς τη θεματολογία, το ύψος, την προέλευση της ύλης και άλλες παραμέτρους.

Η εξέταση της στήλης των «Ποικίλων» θα εστιάσει στην ειδολογική ταυτότητα των κειμένων που περιλαμβάνονται σε αυτήν, θα επιχειρήσει να απαντήσει δηλαδή στο ερώτημα ποια είναι τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά των κειμένων αυτών, σε ποιες ανάγκες ανταποκρίνονται, αλλά και σε ποιο βαθμό ανήκουν στη μυθοπλασία. Τέλος, θα διερευνηθούν οι πρακτικές με τις οποίες τα ίδια τα κείμενα αυτοπροσδιορίζονται ή και επιχειρούν να υπαγορεύσουν τους όρους της πρόσληψής τους από το κοινό στο οποίο απευθύνονται.

Σοφία Γκίνκο

«Η μεταφρασμένη λογοτεχνία μέσα από τα περικείμενα στο περιοδικό *Εβδομάς*: Α΄ περίοδος κυκλοφορίας (1884-1886)»

Αντικείμενο της ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση των μεταφρασμένων λογοτεχνικών κειμένων που δημοσιεύονται στο περιοδικό *Εβδομάς* κατά την Α΄ περίοδο κυκλοφορίας του (1884-1886), με εκδότη-διευθυντή τον Δημήτριο Γρ. Καμπούρογλου, αξιοποιώντας και τα περικείμενά τους. Εξετάζεται η θέση της μεταφρασμένης λογοτεχνίας μέσα στο σύστημα του περιοδικού («θεωρία του πολυσυστήματος», σύμφωνα με τον I. Even-Zohar) και διερευνώνται ζητήματα που αφορούν στην ειδολογική και θεματική ταυτότητα των λογοτεχνικών κειμένων, τις γραμματείες και γλώσσες-πηγές, τους μεταφρασμένους συγγραφείς, τους μεταφραστές και τη δήλωση της μετάφρασης, σε σχέση και με τις προγραμματικές αρχές του περιοδικού.

Αριστέα Κομνηέλλη

«Δείγματα μεταφραστικής στρατηγικής από τον περιοδικό Τύπο του 19^{ου} αιώνα σε κείμενα προερχόμενα από τον γαλλόφωνο πολιτισμικό χώρο»

Αντικείμενο της ανακοίνωσης αποτελεί η στρατηγική που ακολουθήθηκε κατά τη μετάφραση τριών κειμένων καταξιωμένων γάλλων συγγραφέων του 19^{ου} αιώνα. Πρόκειται για το αφήγημα σε μορφή βιογραφίας του Alphonse de Lamartine *Héloïse-Abélarde* («Ελοΐζα και Αβελάρδος», *Πανδώρα*, 1857-1858), το εκτενές διήγημα του Alfred de Musset *Les deux maîtresses* («Αι δύο ερωμένα», *Χρυσάλις*, 1863) και το λογοτεχνικό δοκίμιο της Mme de Staël «*Les tragédies de Shakespeare*» («Σακεσπήρος», *Θελξινόη*, 1856) από το έργο της *De la littérature considérée dans ses rapports avec les institutions sociales*.

Στα δείγματα αυτά, θα διερευνηθούν οι μέθοδοι που ακολούθησαν οι μεταφραστές προκειμένου να μεταφέρουν στο ελληνικό πολιτισμικό περιβάλλον της εποχής τις συγκεκριμένες μορφές λογοτεχνικής και δοκιμαχικής γραφής. Ειδικότερα, θα τεθεί το ερώτημα αν οι μεταφραστές, μέσω των επιλογών τους, εκφράζουν την ανάγκη να καταστήσουν τα γαλλικά κείμενα περισσότερο οικεία στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό. Επίσης θα εξεταστεί ο βαθμός εξοικείωσης των ίδιων των μεταφραστών με τη γαλλική γλώσσα καθώς και με τις αναφορές πολιτισμικού χαρακτήρα, οι οποίες εμφανίζονται στα συγκεκριμένα κείμενα.

Χρυσάνθη Γαστεράτου

«Πολιτισμικές μεταφορές μέσω του ελληνικού περιοδικού Τύπου του 19^{ου} αιώνα: το γερμανικό παράδειγμα»

Η μεταφορά γερμανικών ιδεών και πεποιθήσεων μέσω του περιοδικού τύπου του 19^{ου} αιώνα δεν διαμόρφωσε μόνο τις ελληνογερμανικές σχέσεις, αλλά και την ελληνική εθνική ταυτότητα και γραμματεία. Η γερμανική επίδραση ήταν άλλωστε ιδιαίτερα έντονη στο νεαρό ελληνικό κράτος, κυρίως εξαιτίας της βασιλείας του Όθωνα και του γερμανικού φιλελληνισμού.

Με δεδομένο ότι σταθερό ζητούμενο των μετεπαναστατικών περιοδικών «ποικίλης ύλης», όπως θεωρούνται τα περιοδικά μέχρι και το 1847, σύμφωνα με την ειδολογική κατάταξη που προτείνει η Μάρθα Καρποζήλου, είναι η παιδεία, αίτημα το οποίο συναντάται και στον προεπαναστατικό περιοδικό τύπο μαζί με την παλιγγενεσία, το ενδιαφέρον της παρούσας ανακοίνωσης είναι επικεντρωμένο στη μεταφορά της γερμανικής παιδείας στον ελληνόφωνο χώρο μέσω του περιοδικού τύπου. Στο πλαίσιο αυτό θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν ενδεικτικά παραδείγματα μεταφοράς.

Γεώργιος Κοτελίδης

«Όψεις του Εξωτισμού: Οδοιπορικό στην Κίνα μέσω του ελληνικού περιοδικού τύπου του 19^{ου} αιώνα»

Η Κίνα και ο πολιτισμός της αποτελούσαν και πριν από το 19^ο αιώνα το σύμβολο ενός άλλου τόπου, μιας άλλης αισθητικής και διανόησης. Για τον δυτικό κόσμο όμως η Κίνα καθίσταται κατά το 19^ο αιώνα ένας κατεξοχήν ξένος, «εξωτικός» κόσμος, ενώ αναγνωρίζεται παράλληλα ως ένα άλλο πολιτισμικό μοντέλο. Αυτό καθιστά την Κίνα για τους Ευρωπαίους την επιτομή της ετερότητας.

Η προκείμενη ανακοίνωση στοχεύει να παρουσιάσει την εικόνα της Κίνας στον ελληνικό περιοδικό τύπο του 19^{ου} αιώνα, την εποχή δηλαδή που η Ελλάδα διαμορφώνει την εθνική της ταυτότητα πραγματευόμενη ταυτόχρονα την ευρωπαϊκή της υπόσταση. Θα σκιαγραφηθούν τόσο η εικόνα της Κίνας στο περιοδικό τύπο του 19^{ου} αιώνα, όσο και ο τρόπος παρουσίασης και προβολής του κινεζικού πολιτισμού.

Βάνια Παπανικολάου

«Ψηφιακές θεατρικές αναγνώσεις...»

Η παρούσα ανακοίνωση στόχο έχει την παρουσίαση του ερευνητικού προγράμματος «Ψηφιοποίηση των θεατρικών έργων (πρωτότυπων ή μεταφρασμένων) που δημοσιεύτηκαν στον περιοδικό και ημερήσιο Τύπο του 19^{ου} αιώνα». Έχοντας επίγνωση της ανάγκης των σύγχρονων μελετητών για άμεση πρόσβαση στις πρωτογενείς πηγές, η έρευνα – προϊόν της συνεργασίας του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ με το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών του Ι.Τ.Ε του Ρεθύμνου – είχε ως στόχο τη συλλογή, ταξινόμηση και ψηφιοποίηση των θεατρικών έργων, είτε εγχώριας παραγωγής είτε ξένης εσοδείας που δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες, περιοδικά και ημερολόγια των Αθηνών, αλλά και πόλεων εντός και εκτός των ελληνικών συνόρων, κατά τον 19^ο αιώνα. Λίγο πριν την ανάρτηση τους στο διαδίκτυο η ανακοίνωση εισάγει τον μελετητή στον κόσμο του περιοδικού και ημερήσιου Τύπου, καταγράφοντας εκδοτικές πολιτικές και αναλύοντας αναγνωστικές προτιμήσεις.

Κατερίνα Διακουμοπούλου-Ζαραμπούκα

«Το θέατρο του 19^{ου} αι. μέσα από τον περιοδικό τύπο της Σμύρνης. Η περίπτωση του *Φιλόκαλου Σμυρναίου*»

Η ανακοίνωση επικεντρώνεται στο περιοδικό *Φιλόκαλος Σμυρναίος*. Η παρούσα πρόταση σκοπεύει να παρουσιάσει και να αξιολογήσει την αρθρογραφία σχετικά με το θέατρο: θεατρικά έργα, θεματολογία, μεταφράσεις, πρόσληψη του ευρωπαϊκού θεάτρου στον ελληνικό χώρο, σκηνική πρακτική, θεατρική κριτική, ιδεολογικές και αισθητικές επιρροές, συγγραφείς, ηθοποιοί κ.ά.

Ξένια Μαρίνου

«Επικίνδυνες σχέσεις. Τύπος και πολιτική εξουσία»

Με αφορμή τη γαλλική επικαιρότητα της περιόδου 1870-1871 και τον αντίκτυπο των γαλλικών εξελίξεων στην Ελλάδα, η προτεινόμενη ανακοίνωση στόχο έχει να θέσει ερωτήματα ως προς τον ρόλο και τη δυναμική του αθηναϊκού Τύπου. Εξετάζεται το δημοσιογραφικό σκάνδαλο του 1871, οι σχέσεις διαπλοκής Τύπου και πολιτικής εξουσίας και η διαδικασία χρηματισμού ελλήνων συντακτών.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

- Αντωνόπουλος, Παναγιώτης: Υποψήφιος διδάκτωρ Φιλολογίας (pantonopoulos2003@yahoo.gr)
- Γαστεράτου, Χρυσάνθη: Υποψήφια διδάκτωρ Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (chrys.gasteratou@y)
- Γκίνκο, Σοφία: Υποψήφια διδάκτωρ Φιλολογίας (gnsafia@gmail.com)
- Διακουμοπούλου-Ζαραμπούκα, Κατερίνα, Συνεργάτης του Προγράμματος «Χρυσάλλης»
- Κατσιγιάννης, Αλέξανδρος: Διδάκτωρ Φιλολογίας (alexanderkatsigiannis@gmail.com)
- Κομνηνέλλη, Αριστέα: Υποψήφια διδάκτωρ Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (ariskom@otenet.gr)
- Κοτελίδης, Γεώργιος: Υποψήφιος διδάκτωρ Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (kotelides@yahoo.co)
- Μαρίνου, Ξένια: Διδάκτωρ Ιστορίας Γαλλικής Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (xemarinou@gmail.com)
- Παπανικολάου, Βάνια: Διδάκτωρ θεατρολογίας του Προγράμματος «Χρυσάλλης» (vania.pa)
- Ραζάκη, Δήμητρα: Υποψήφια διδάκτωρ Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (dimitraraza@yahoo.gr)
- Φαλαγκάς, Νίκος: Διδάκτωρ νεοελληνικής Φιλολογίας, Επιστημονικός Συνεργάτης του Προγρ. «Χρυσάλλης»
- Χρυσόγελος, Κωνσταντίνος: Υποψήφιος διδάκτωρ Μεσαιωνικών σπουδών, ΑΠΘ (kostasxryso)

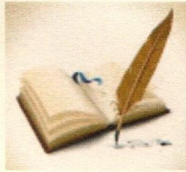
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

- Αντωνόπουλος, Παναγιώτης: Υποψήφιος διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας, Παν/μιο Κρήτης (pantonopoulos2003@yahoo.gr)
- Γαστεράτου, Χρυσάνθη: Υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (chrys.gasteratou@yahoo.de)
- Γκίνκο, Σοφία: Υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Φιλολογίας, Παν/μιο Πατρών (gnsafia@gmail.com)
- Διακουμοπούλου-Ζαραμπούκα, Κατερίνα, Διδάκτωρ θεατρολογίας, Επιστημονική Συνεργάτις του Προγράμματος «Χρυσσαλλίς» (k_diakoumopoulou@yahoo.gr)
- Κατσιγιάννης, Αλέξανδρος: Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας, Παν/μιο Κρήτης (alexanderkatsigiannis@gmail.com)
- Κομνηνέλλη, Αριστέα: Υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (ariskom@otenet.gr)
- Κοτελίδης, Γεώργιος: Υποψήφιος διδάκτωρ στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (kotelides@yahoo.com)
- Μαρίνου, Ξένια: Διδάκτωρ Ιστορίας Γαλλικού Πολιτισμού, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (xemarinou@gmail.com)
- Παπανικολάου, Βάνια: Διδάκτωρ θεατρολογίας, Παν/μιο Κρήτης, Επιστημονική Συνεργάτις του Προγράμματος «Χρυσσαλλίς» (vania.papanikolaou@gmail.com)
- Ραζάκη, Δήμητρα: Υποψήφια διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α. (dimitraraza@yahoo.gr)
- Φαλαγκάς, Νίκος: Διδάκτωρ νεοελληνικών σπουδών του King's College London, Επιστημονικός Συνεργάτης του Προγρ. «Χρυσσαλλίς» (nikos.falagkas@gmail.com)
- Χρυσόγελος, Κωνσταντίνος: Υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Φιλολογίας – Τομέας Μεσαιωνικών σπουδών, ΑΠΘ (kostasxrysogelos@yahoo.gr)

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Άννα Ταμπάκη, Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, ΕΚΠΑ
Ευριπίδης Γαραντούδης, Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, ΕΚΠΑ
Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Καθηγήτρια, ΤΘΣ, ΕΚΠΑ
Αλεξάνδρα Λιανέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ
Αλεξία Αλτουβά, Λέκτορας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, ΕΚΠΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO